

Κείμενο 1.

Η εξουσία του τηλεκοντρόλ

Το κείμενο αποτελεί άρθρο της Μαριάννας Τζιαντζή που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό TV της εφημερίδας *Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ* στις 11-04-2010 (διασκευή).

Ποιος κρατάει τα ηνία της τηλεθέασης στο σπίτι; Ποιο χέρι πατάει τα πλήκτρα του τηλεκοντρόλ; Τον περασμένο Φεβρουάριο, ένα αμερικανικό περιοδικό δημοσίευσε μία έρευνα, σκοπός της οποίας ήταν να διαπιστωθεί αν ο κύριος ή η κυρία έχει το πάνω χέρι ως προς το τι θα δει το ζευγάρι στην τηλεόραση. Σύμφωνα με τις απαντήσεις που δόθηκαν, στο 29% των ζευγαριών ο σύζυγος είναι αυτός που αποφασίζει τι θα δουν μαζί, ενώ μόνο το 4% των γυναικών επιλέγουν αυτές κανάλι. Στο 21% των περιπτώσεων, άντρες και γυναίκες έχουν τα ίδια γούστα, ενώ στο 38% αποφασίζουν εναλλάξ.

Είναι αυτονόητο πως έρευνες αυτού του τύπου δεν αντανakλούν τον συσχετισμό εξουσίας στους κόλπους ενός ζευγαριού ή μιας οικογένειας, δεν μας δείχνουν, για παράδειγμα, τον πατέρα - αφέντη ή το παιδί - δυνάστη. Άλλωστε, τα περισσότερα νοικοκυριά στην Ελλάδα διαθέτουν πάνω από μία τηλεοπτική συσκευή (η δεύτερη βρίσκεται συνήθως στο υπνοδωμάτιο) και επομένως ο καθένας μπορεί να παρακολουθήσει το πρόγραμμα της αρέσκειάς του. Συνήθως οι διαφωνίες γύρω από την τηλεόραση αφορούν το τι θα δούμε στο «καλό» δωμάτιο του σπιτιού, εκεί όπου βρίσκεται η μεγαλύτερη συσκευή, ή ακόμα και το ποιος θα καθίσει στο πιο αναπαυτικό κομμάτι του καναπέ. Παράλληλα, με τη διάδοση των φορητών συσκευών αναπαραγωγής πολυμέσων αλλά και με την εισαγωγή της ψηφιακής τηλεόρασης και τον πολλαπλασιασμό των καναλιών, οι επιλογές θα είναι ακόμη περισσότερες και οι προτιμήσεις ακόμα πιο εξατομικευμένες.

Με άλλα λόγια, οι στιγμές συζυγικής ή οικογενειακής θαλπωρής μπροστά στην ανοιχτή τηλεόραση τείνουν να μειωθούν στο ελάχιστο. Οι μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις και ο διαγωνισμός τραγουδιού της Eurovision είναι ίσως οι τελευταίοι κρίκοι που μας ενώνουν μπροστά στο γυαλί.

Ωστόσο, τα διαφορετικά τηλεοπτικά γούστα δεν είναι κατ' ανάγκην ένδειξη δυσαρμονίας σε μια οικογένεια. Δηλαδή ο χρόνος που ξοδεύουν τα μέλη μιας οικογένειας βλέποντας τηλεόραση μαζί δεν είναι αξιόπιστος δείκτης του βάθους των ανθρώπινων

σχέσεων: μπορεί να βρισκόμαστε στο ίδιο δωμάτιο, να βλέπουμε τις ίδιες εικόνες και, ταυτόχρονα, να είμαστε μακριά και ξένοι, να μη συζητάμε ουσιαστικά μεταξύ μας. Η τηλεόραση, από μόνη της, ούτε μας ενώνει ούτε μας χωρίζει, δεν μας φέρνει την οικογενειακή ευτυχία ούτε τη δυστυχία. Σημασία έχει ο τρόπος που μοιραζόμαστε - αν μοιραζόμαστε - αυτό που βλέπουμε και ακούμε, αλλά κυρίως ο τρόπος που μοιραζόμαστε και άλλα πράγματα, πέρα από τις τηλεοπτικές εμπειρίες μας.

Κείμενο 2

[Τα 'λεχτρικά¹]

Το κείμενο προέρχεται από το μυθιστόρημα της Ε. Φακίνου «Έρως, Θέρος, Πόλεμος» (Αθήνα: Καστανιώτη 2003). Στο συγκεκριμένο απόσπασμα εξιστορείται πώς βιώνουν οι κάτοικοι της Σύμης την πρώτη νύχτα ηλεκτροφωτισμού του νησιού στις αρχές του 20ού αιώνα.

Η ομιλία τελείωσε και τότε – όπως είχαν συνεννοηθεί από το απόγευμα –όλα τα μαγαζιά και τα σπίτια έσβησαν τις λάμπες πετρελαίου. Ένα πυκνό σκοτάδι απλώθηκε και τους έκοψε την αναπνοή. Ένας προϊστορικός φόβος τους κατέλαβε. Ο τρόμος του απόλυτου σκοταδιού. Χέρια απλώθηκαν και οι άνθρωποι άγγιζαν ο ένας τον άλλον. Σαν να ήθελαν να παρηγορηθούν, λες κι είχαν νιώσει στην πλάτη τους την ανάσα του τσακαλιού, της ύαινας και της μεγάλης αρκούδας των σπηλαίων. Τότε που το φως της φωτιάς έδιωχνε τον κίνδυνο των σαρκοφάγων και η εστία ήταν το κέντρο των ανθρώπινων ομάδων.

Κάποιος έδωσε ένα σύνθημα κι ο αθέατος μηχανικός κατέβασε το λεβιέ² στον σταθμό παραγωγής. Οι δύο πετρελαιοκίνητες σουηδικές μηχανές Bolider, ισχύος τριάντα ίππων η καθεμία, πήραν απαλά μπρος και διοχέτευσαν τα 220 βολτ συνεχούς ρεύματος.

Όλες οι ηλεκτρικές λάμπες άναψαν και φώτισαν τον τόπο.

«Ααα», ακούστηκε μόνο στην αρχή. Οι άνθρωποι εντυπωσιασμένοι κοιτούσαν άφωνοι. Μετά, μόλις συνήλθαν απ' την πρώτη έκπληξη, άρχισαν να λένε και να επαναλαμβάνουν ο ένας στον άλλον «Τα 'λεχτρικά», «Τα 'λεχτρικά», λες και η επανάληψη θα έφερνε και την αφομοίωση του εξαιρετικού γεγονότος. Έπειτα άρχισαν να κινούνται προς τα μαγαζιά, να μπαίνουν στα ηλεκτροφωτισμένα καφενεία και τα μπακάλικά, να δίνουν συγχαρητήρια στους υπερήφανους ιδιοκτήτες και να δέχονται το κέρασμα. Ήταν πράγματι ένα πανηγύρι.

Η Μαρία δεν ακολούθησε το πλήθος. Έμεινε κάτω απ' το φανοστάτη και γύριζε γύρω γύρω κυνηγώντας τη σκιά της, όπως η γάτα προσπαθεί να πιάσει την ουρά της.

¹Τα ηλεκτρικά φώτα

²Τον μοχλό

Ζαλίστηκε και στάθηκε. Τα φώτα της προκυμαίας έκαναν τρελούς κύκλους. Η καρδιά της χτυπούσε με δύναμη. Καταλάβαινε ότι ζούσε κάτι μοναδικό και ότι, όταν θα μεγάλωνε και θ'αποκτούσε παιδιά κι εγγόνια, θα μπορούσε να τους λέει: «Ήμουν κι εγώ εκεί όταν ήρθαν τα 'λεχτρικά». Ήταν κι αυτή μια κουκκίδα σε μια ιστορική στιγμή.

«Ένα κοριτσάκι τρελάθηκε και γυρίζει γύρω απ' το φανάρι», φώναξε κάποιος.

«Μάνα, τρελαίνουν τα 'λεχτρικά» αποφάνθηκε μια γριά, που είχε τρομάξει και θαυμάσει ταυτόχρονα.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ουποερώτημα (μονάδες 10)

Να σημειώσεις στο απαντητικό φύλλο ποια από τις παρακάτω προτάσεις είναι σωστή (Σ) ή λανθασμένη (Λ), σύμφωνα με το Κείμενο 1:

1. Τα στοιχεία έρευνας δείχνουν ότι στα περισσότερα ζευγάρια ο σύζυγος είναι αυτός που επιλέγει το πρόγραμμα της τηλεόρασης.
2. Οι σχέσεις εξουσίας στο εσωτερικό της οικογένειας διαφαίνονται από το ποιοι ελέγχουν τα τηλεοπτικά προγράμματα.
3. Η σύγχρονη τεχνολογία παρέχει δυνατότητες εξατομικευμένων επιλογών στον τομέα της παρακολούθησης τηλεοπτικών προγραμμάτων.
4. Πολύ λίγες τηλεοπτικές περιστάσεις γίνονται αντικείμενο παρακολούθησης από όλα τα μέλη μιας οικογένειας ταυτόχρονα.
5. Η από κοινού παρακολούθηση τηλεοπτικών προγραμμάτων δεν αποτελεί από μόνη της δείκτη της ποιότητας των ενδοοικογενειακών σχέσεων.

Μονάδες 10

2^ουποερώτημα (μονάδες 10)

Να δικαιολογήσεις την επιλογή των δύο ερωτημάτων στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 λαμβάνοντας υπόψη και τη θέση που αυτή έχει στη δομική οργάνωση του κειμένου.

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να βρεις στο Κείμενο 1 δύο αποσπάσματα που να δηλώνουν βεβαιότητα και ένα πιθανότητα (μονάδες 6) και να τα μετατρέψεις, προσθέτοντας ή αφαιρώντας λέξεις και γενικά κάνοντας όσες αλλαγές κρίνεις απαραίτητες, έτσι ώστε το πρώτο να εκφράζει αναγκαιότητα, το δεύτερο πιθανότητα και το τρίτο βεβαιότητα (μονάδες 9).

Μονάδες 15**ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)**

Ποια είναι η επίδραση της εισαγωγής του ηλεκτροφωτισμού στον ψυχισμό των κατοίκων της Σύμης γενικά και της μικρής ηρωίδας του αποσπάσματος ειδικότερα; Πού οφείλεται, κατά τη γνώμη σου, η επίδραση αυτή; Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15